

Compassionate Kindness

The *Gemara* in *Shabbos* (21a) asks for which miracle did the *Chochomim* institute the *yom tov* of *Chanukah*? *Chazal* continue to tell us that it was established over the *neis* of finding and lighting the undefiled oil, which miraculously lasted for eight days. The well-known question raised, is that there was another miracle for their victory in the war, despite having only a small, frail army. Why then did *Chazal* choose to establish *Chanukah* over the *neis* of the flask of pure oil?

We say in *Pesukei Dezimra*, “*Zechor rachamecha Hashem, vachasadecha, ki mei’olam heima.*” (*Tehillim* 25:6)—We mention in this *posuk* both the compassion of Hashem, as well as His Kindliness. Hashem does not merely confer *chesed* upon this world. Instead, He does it with compassion. We may understand this better through the following *mashal*.

The fourth-grade *rebbe* decided he wanted to give his class some fun to alleviate their schoolwork, so he turned on his computer, found among his files one of his colleague's fun sheets, and pressed the print button. He also brought a case of soda cans which he gave out to all the boys while they were busy with the fun sheet. Needless to say, the class enjoyed their little break.

It happened that the parallel *rebbe* next door also wanted to give his class a reprieve. So, he spent a while thinking, what exactly do these boys need to truly make them happy. When he finally came up with an idea, he realized it was too unique to pull from any other *rebbe's* files. So, he got to work and made it from scratch. He, too, bought a treat to give out to the class, but in an entirely different way. After the boys began doing the worksheet, he called each boy up to his desk. Every one of them did not just receive the treat he bought, but also a special, tailored comment. “*Moishy*, you learned the *gemara* very well this week!” “*Dovid*, I noticed your outstanding *midos* by recess yesterday!”—each boy walked away from that desk feeling the warmth of the *rebbe's* words.

While the first *rebbe* surely performed a great *chesed* for his class, we can understand how the second *rebbe* carried out a higher form of kindness—one grounded in his *rachamim* for each child.

Similarly, Hashem's kindness is rooted in His infinite compassion for us. As the *Chovos Halevovos* writes, it's essential for us not only to recognize the various *chasodim* that Hashem does for us, but also to understand the wisdom behind each act of kindness to the best of our ability. This can be explained by the idea that the wisdom behind the *chesed* reveals how Hashem desires to give us kindness in the greatest possible way. He doesn't just provide us with beautiful flowers to admire while they are rooted in the ground; He also makes many of them grow on long stems so we can cut them and bring them home for our *Shabbos* table!

We can therefore understand that while the victory of the war that Hashem granted the *Chashmonaim* was a remarkable miracle, it was essential for their survival. But why did He cause the miracle of the *Neir Chanukah*? Even if Hashem hadn't provided this second miracle, they could have used impure oil to light the *menorah* (see *Pnei Yehoshua Shabbos* 21b). Instead, this miracle demonstrated that Hashem didn't just deliver victory in battle, but did so with extraordinary compassion. By bringing about this additional miracle, allowing us to fulfill the *mitzvah* of the *menorah* properly, Hashem showed us that the victory was not just a kindness by itself, but a *chesed* of compassion, displaying the boundless love Hashem has for us.

רחל מבכה

ביאורים ועיונים בתפילה להלהיב את הלבבות

Vol. 1 Issue 9

לשבח לה' בכל מצב

ההללוקה האחרון שאנו אומרים בכל יום בפסוקי דזמרה מונה את כלי הנגינה השונים שבהם משבחים אנו את ה': **הַלְלוּהוּ בַתְּקֵעַ שׁוֹפָר, הַלְלוּהוּ בְנֵבֶל וְכִנּוֹר. הַלְלוּהוּ בַתֵּף וּמַחֹל, הַלְלוּהוּ בְּמִנִּים וְעוּגָב. הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי שִׁמְעַ, הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי תְרוּעָה.**

ונשאלת השאלה: מהו ענין הזכרת כל הכלים הללו בתוך תפילתנו?

יש לנו לבאר זאת על פי חידוש נפלא מהרבי מקוצק. חז"ל אומרים (סנהדרין צב ע"ב), אמר רבי יצחק: יוצק זהב רותח לתוך פיו של אותו רשע (נבוכדנצר), שאילמלא (לא) בא מלאך וסטרו על פיו ביקש לגנות כל שירות ותשבחות שאמר דוד בספר תהלים. ע"כ.

הגמרא אומרת, שכאשר שמע נבוכדנצר הרשע כי יחזקאל הנביא החיה מתים, פתח בשבח לה' והמשיך לשורר עד שבא מלאך וסטרו (הכהו מאחורי ידו – רש"י) על פיו. רבי יצחק אמר: אילולא סטרו המלאך, היה נבוכדנצר מגנה את כל שירות ותשבחותיו של דוד המלך.

ורש"י ד"ה לגנות מפרש, וז"ל, שהיה מסדר שבחות נאות יותר מדוד ואילו אמרן, הקדוש ברוך הוא היה נוטה אחריו יותר מאחרי השירות שעשה דוד. ע"כ.

הנה ראינו, ששירותיו של נבוכדנצר היו ערבים יותר משל דוד, ואם היה משלים אותם – היה הקב"ה חפץ בהם יותר משירותיו של דוד המלך!

והדבר צריך ביאור: אם נבוכדנצר באמת באה בשביל דבר טוב, למה היתה המלאך מונע מנבוכדנצר מלשבח את ה'?

הסביר הרבי מקוצק: המלאך לא מנע ממנו, אלא סטרו. נבוכדנצר ידע לשורר שירות נפלאים לה' כל זמן שהכל היה בסדר בחייו. אך ברגע שנעשה לו צער – שוב לא היה בכוחו לשבח. לפיכך סטרו המלאך, כדי להכאיבו ולהראות את הגבול שלו. ואילו דוד המלך – היה משורר לה' **בכל** מצב, הן בשעה שהיה בטובה ובחסד גלויה והן בשעת צרה וצוקה. גם כאשר היה נרדף ונמצא בסכנה – לא פסק משירתו לה'.

ועל פי דברים אלו של הרבי מקוצק, אפשר להבין את ההללוקה הנ"ל. כל כלי הנגינה נועדו למצבים שונים: חלילים לשמחה כגון בשמחת בית השואבה, כלי הלויים במעלות בית המקדש, נבל לניגון נעים בשעת השכמה, ואפילו יש כלים לנגינת אבלים. ללמדנו, שעל האדם לשבח את ה' בכל מצב ובכל מצב רוח.

ואמנם כך מסיים דוד המלך את אותו פרק: **כָּל הַנְּשָׁמָה תְהַלֵּל קָה**. כלומר, כל חלקי הנשמה, בכל מצב ובכל עת – יהיו כולם עסוקים בשבחו של הקב"ה.